

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Oldal 1 / 16

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG**Pesti Központi Kerületi Bíróság útján
elektronikus úton****TISZTELT ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG!**

Ügyszám: IV/01074-0/2022	
Érkezett: 2022 ÁPR 29.	
Példány: 4	Kezelőiroda:
Melléklet: 17 db	du

indítványozó („Indítványozó”) csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjeszti elő:

KÉRELEM

1. Indítványozó elsődlegesen kéri a T. Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria 2/2021. számú polgári jogegységi határozatának Alaptörvénybe ütközését, és a jogegységi határozatot semmisítse meg.
2. Indítványozó másodlagosan kéri a T. Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Gfv.VI.30.174/2021/2. számon meghozott ítélete Alaptörvénybe ütközését, és az ítéletet semmisítse meg.

KÉRELEM ELŐTERJESZTHETŐSÉGE*Jogalap*

3. Indítványozó elsődleges kérelme az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény („Abtv.”) 26.§ (1) bekezdésén és 37.§ (2) bekezdésén, másodlagos kérelme az Abtv. 27.§ (1) bekezdésén alapul.

Közvetlen érintettség

4. Indítványozó előadja, hogy felperesként részt vett Kúria előtt Gfv.VI.30.174/2021. számon folyamatban volt felülvizsgálati eljárásban, amely a Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.P.87.034/2019/9. sz. ítéletét megváltoztató, a Fővárosi Törvényszék által 42.Pf.630.555/2020/5. számon meghozott jogerős ítélettel szemben került Indítványozó által megindításra. A Kúria Gfv.VI.30.174/2021/2. sz. ítélete („**Felülvizsgálati Ítélet**”) jelentős részben a Kúria 2/2021. sz. jogegységi határozatán alapul.¹
5. Indítványozónak a zálogkötelezettrel szemben ingatlanra bejegyzett önálló zálogjog alapján kielégítési igénye áll fenn, aminek érvényesítését a Felülvizsgálati Ítélet megghiúsította.

¹ Ld. Felülvizsgálati Ítélet [34]–[41] pontjai

Befejező határozat

6. A Felülvizsgálati Ítélet a felülvizsgálati eljárást lezárta, befejező határozatnak minősül.

Jogorvoslat kimerítése

7. Indítványozónak a Felülvizsgálati Ítélettel szemben rendesbírósági jogorvoslat nem áll rendelkezésre, annak rendelkező része szerint azzal szemben felülvizgálatnak nincs helye.

Bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség

8. Indítványozónak az Alaptörvény és XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján joga van ahhoz, hogy a bíróság a jogait tisztességes eljárásban bírálja el.
9. Ezen túlmenően Indítványozó önálló zálogjoga dologi jog, így a polgári jogi szabályok *in rem* jellegű védelemben részesítik. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata (pl. **3115/2017. (V. 22.) AB végzés**)² alapján a dologi jellegű jogokra kiterjed az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés első mondata szerinti tulajdonhoz való jog.
10. Az Abtv. 29.§-ban foglaltakra tekintettel Indítványozó előadja, hogy a felhívott alaptörvény-ellenesség a Felülvizsgálati Ítélet meghozatalát döntően befolyásolta, ugyanis a Felülvizsgálati Ítélet túlnyomórészt a PJE megállapításain nyugszik. Ezen túlmenően a Felülvizsgálati Ítélet olyan további jogsértést is megvalósít (érdemi döntést hozott annak feltételei hiányában, relativizálva az ítélet jogerejét), amely a döntést érdemben befolyásolta. A Felülvizsgálati Ítélet ebből az okból is összeegyeztethetetlen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, annak eredményeként Indítványozó tulajdonhoz való alapjoga alaptörvény-ellenesen került korlátozásra.

Határidő

11. Indítványozó a Felülvizsgálati Ítéletet 2022. február 18. napján vette kézhez.

Res iudicata

12. A Felülvizsgálati Ítélet és a PJE Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság korábban nem döntött.

ALAPTÖRVÉNY ÉRINTETT RENDELKEZÉSEI

13. B) cikk (1) bekezdés: Magyarország független, demokratikus jogállam.

² „A gyakorlat szerint „[a] tulajdonvédelem [...] nem kizárólag a polgári jogi értelemben vett tulajdonra, hanem egyéb vagyoni értékű jogokra is kiterjedhet, az Alaptörvény XIII. cikke tehát a tulajdonvédelem körében az egyéb, tulajdonszerű vagyoni értékű jogok védelmét is biztosítja” {3199/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [13], megerősítette: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [21]}. Utal e körben az Alkotmánybíróság a 118/B/2009. AB határozatára, amely szerint az „Alkotmánybíróság – eddigi gyakorlata során – az olyan jogviszonyoknál, amelyek inkább voltak kötelmi jellegűek (*in personam*), mint dologi jellegűek (*in rem*), nem állapította meg a tulajdoni védelem fennálltát”, és ennek alapján azt állapította meg, hogy például a pénzkövetelésben marasztaló jogerős bírósági ítéletet nem lehet érdemi összefüggésbe hozni a tulajdonhoz való joggal (ABH 2010, 1959, 1963.)”

14. C) cikk (1) bekezdés: A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.
15. I. cikk (3) bekezdés: Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
16. 25. cikk (1) bekezdés: A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.
17. 25. cikk (2) bekezdés: A bíróság dönt büntetőügyben, magánjogi jogvitában, a közigazgatási határozatok törvényességéről, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról és törvényben meghatározott egyéb ügyben.
18. 25. cikk (3) bekezdés: A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.
19. 28. cikk: A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumbát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
20. XIII. cikk (1) bekezdés: Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
21. XXVIII. cikk (1) bekezdés: Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.
22. Indítványozó itt utal arra, hogy megsértett alapjogként kizárólag az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére és XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozik, a további alaptörvényi hivatkozások azt hivatottak alátámasztani, hogy Indítványozó felhívott alapjogainak a PJE, illetve azon keresztül a Felülvizsgálati Ítélet alapján történő korlátozása miatt minősül alaptörvényellenesnek.

ÉRINTETT JOGSZABÁLYOK

23. A polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény („rPtk.”) 269.§ (3) bekezdése:
- „Az önálló zálogjog átruházható. A zálogkötelezett az önálló zálogjog alapjául szolgáló jogviszonyból eredő jogait és kifogásait csak az önálló zálogjog közvetlen megszerzője vagy ennek olyan jogutódja ellen érvényesítheti, aki az önálló zálogjogot ingyenesen szerezte, vagy a szerzéskor az annak alapjául szolgáló jogviszonyt ismerte.”*
24. A polgári perrendtartásról szóló 2013. évi CXXX: törvény („Pp.”) 4.§:

„A bíróság a perkoncentráció érvényesülése érdekében az e törvényben meghatározott módon és eszközökkel hozzájárul ahhoz, hogy a felek eljárási kötelezettségeiket teljesíthessék.”

25. A Pp. 237.§:

(1) Ha a fél perfelvételi nyilatkozata - e § alkalmazásában ideértve a keresetlevélben feltüntetett nyilatkozatokat is - hiányos, nem kellően részletezett vagy ellentmondó, a bíróság közrehat abban, hogy a fél a perfelvételi nyilatkozatát teljeskörűen előadja, illetve annak hibáit kijavítsa.

(2) Ha a perfelvételi nyilatkozat nem terjed ki valamely lényeges tény vonatkozásában a bizonyításra vagy a felek között vita van abban, hogy valamely tény bizonyítása mely felet terheli, a bíróság az (1) bekezdésben foglaltakon túl tájékoztatja a feleket a bizonyíték rendelkezésre bocsátása, illetve a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, valamint a bizonyítás esetleges sikertelenségének következményéről is.

26. A Pp. 360.§:

(1) A keresettel és az ellenkövetelés fennállta tekintetében érdemben elbírált beszámítással érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalaphoz származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek - ideértve azok jogutódait is - egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék.

27. A Pp. 424.§ (1) és (3) bekezdése:

(1) Ha a felülvizsgálni kért határozat a jogszabályoknak megfelel, vagy olyan eljárási szabálysértés történt, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt, illetve a határozat jogkérdésben nem tért el a Kúria hivatkozott, közzétett határozatától, a Kúria a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

(3) Ha a határozat az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, illetve jogkérdésben eltér a Kúria hivatkozott, közzétett határozatától a Kúria a határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi, és a jogszabályoknak megfelelő új határozatot hoz, egyébként az ügyben eljárási első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

ÉRDEMI INDOKOLÁS – ELSŐDLEGES KÉRELEM

Tisztességes eljáráshoz való jog sérelme

28. A 6/1998. (III. 11.) AB határozat úgy foglalta össze a tisztességes eljáráshoz való jog lényegét, hogy az „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” Indokolás II. 5. pont). A 14/2004. (V. 7.) AB határozat szerint „(...) A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye.” (Indokolás III. B. 3.1).

29. Indítványozóval szemben a Kúria a rPtk. 269.§ (3) bekezdését a PJE szerint értelmezett tartalmával alkalmazta, ahogy ez a Felülvizsgálati Ítéletnek a 10. ponthoz tartozó lábjegyzetben hivatkozott részéből kitűnik.
30. A PJE rendelkező része szerint *„Biztosítéki céllal alapított önálló zálogjog esetén azt, ha a zálogjog közvetlen megszerzőjének jogutódja a zálogjog megszerzésekor legalább arról tudott, hogy az önálló zálogjogot egy másik jogviszonyra tekintettel, annak biztosítékaként alapították, úgy kell tekinteni, hogy az alapul szolgáló jogviszonyt ismerte.”*
31. Az Alaptörvény 25. cikk (1) és (3) bekezdése alapján a jogegységi határozat nem lehet ellentétes a jogszabály tartalmával, pusztán annak több, lehetséges értelmezése közül jelölheti ki azt, amelyiket a bíróságoknak kötelezően alkalmazni kell. Ezzel kapcsolatban a **19/2017. (VII. 18.) AB határozat** azt állapította meg, hogy *„A jogegységi határozat – a bíróságokra nézve általánosan kötelező erejéből fakadó normatív jellege ellenére is –, bírói döntés. A bírói döntés előtt azonban – ahogyan forrásából, a bírói hatalomból eredően következik – korlát áll. Ez pedig nem más, mint az, a – történeti alkotmányunk vívmányának is tekinthető – töretlen jogértelmezési axióma, amely a bírói döntést a törvény alá rendeli, és amely felfogás a több mint 1000 éves alkotmánytörténetünkben – a diktatúrák időszakait leszámítva – töretlenül érvényesült. Erre utal például a bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. évi IV. törvénycikk is, amely szerint a törvények érvényét a bíró nem vonhatja kétségbe.”* (Indokolás [27] pont), valamint, hogy *„A jogértelmezésre – akár az adott jogvitához kötődően, akár, mint jelen esetben a tartós jogalkalmazási gyakorlat egységének biztosítására irányulóan – csak a jogi szabályozás keretei között kerülhet sor. A bírói hatalom tehát alapvetően és közvetlenül nem veheti át a jogalkotás funkcióját egyik – a hatalommegosztás rendjében erre feljogosított – szervtől sem.”* (Indokolás [29] pont).
32. Egy jogegységi határozat rendelkező része tehát kizárólag olyan normatartalmat állapíthat meg, amely magából az értelmezett jogszabályból a jogértelmezés valamely módszerével levezethető. Indítványozó álláspontja szerint a PJE esetében ez nem valósul meg, az alábbiak szerint:

Nyelvtani értelmezés

33. A jogértelmezés lehetséges módszerei közül elsőként a nyelvtani értelmezés jön szóba.
34. A rPtk. 269.§ (3) bekezdése szerint az önálló zálogjog további megszerzőjét illető jogvédelem szempontjából annak van jelentősége, hogy a szerzése ingyenes volt-e, vagy az önálló zálogjog *„alapjául fekvő jogviszonyt ismerte”*.
35. Ezzel szemben a PJE értelmezése szerint nem annak van döntő jelentősége, hogy az önálló zálogjog további megszerzője az alapul fekvő jogviszonyt ismeri-e, hanem pusztán annak, hogy arról tudott-e, hogy az önálló zálogjog valamely más jogviszony biztosítására, biztosítéki céllal jött létre.
36. Az eldöntendő kérdés, hogy a rPtk. 269.§ (3) bekezdése szerinti (itt releváns) kivételszabálynak mi a tartalma, az *„alapul fekvő jogviszony ismerete”* azonosítható-e az *„önálló zálogjog biztosítéki céljának”* ismeretével.

37. A nyelvtani értelmezés alapján a fenti két fogalom egyáltalán nem azonosítható, a jogszabály szerint ugyanis az önálló zálogjog alapjául fekvő jogviszony ismeretének van relevanciája, a PJE szerinti értelmezés szerint viszont a szerző ismeretének az önálló zálogjog egy sajátosságára (annak biztosítéki jellegére) vonatkozóan kell tudomással rendelkeznie. A normaszöveg nyelvtani értelme alapján az önálló zálogjog megszerzőjének az önálló zálogjogi jogviszonyon kívüli, más (alapul fekvő) jogviszony ismerete releváns, ezzel szemben a PJE értelmezése szerint elegendő az önálló zálogjogi jogviszony egyik részletének felismerése (biztosítéki jelleg), az alapjogviszony ismerete ebben az esetben nem vizsgálandó tényként, hanem -az alább kifejtendők szerint- jogi elvárásként merül fel.
38. Tartalmilag a PJE egy vélelmet állított fel, amely szerint a Ptk. 269.§ (3) bekezdése szerinti, alapul fekvő jogviszony ismeretén alapuló kivételszabályt minden olyan esetben automatikusan alkalmazni kell, amikor az állapítható meg, hogy az önálló zálogjog megszerzője annak biztosítéki célját ismerte, vagy ismernie kellett volna. Ezt a vélelmet a jogalkotó nem állította fel, az ezt kötelező erővel alkalmazni rendelő PJE sérti az Alaptörvény B) cikk (2) bekezdése és C) cikk (1) bekezdése, valamint az ezekből következő 25. cikk (1) bekezdését, és az azokból levezethető hatalommegosztás elvét, továbbá az Alaptörvény 28. cikkét

Logikai értelmezés

39. A rPtk. 269.§ (3) bekezdésében foglalt szabályozás logikai értelmezés alapján ugyancsak nem azonosítható a két fogalom. Indítványozó álláspontja szerint a jogalkotói logika szerint azért került kodifikálásra a rPtk. 269.§ (3) bekezdése szerinti főszabály (az alapul fekvő jogviszonyból fakadó kifogások nem hozhatók fel) alóli kivételként az alapul fekvő jogviszony ismeretének az esete, mivel ez a rPtk. 5.§ (1) bekezdése szerinti visszaélészerű joggyakorlás egyik nevesített esete. Az önálló zálogjog jogintézménye -különösen a jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény („Jht.”) fényében- a banki eszköz- és forrásállományok lejáratának közelítésére irányuló jogalkotói törekvés kifejeződése, amely cél eléréséhez szükséges volt a hitelbiztosítékok likviditásának és másodpiacának megeremtésére is.³ Az önálló zálogjog másodpiaci megszerzőinek védelmében volt szükséges a rPtk. 269.§ (3) bekezdése szerinti főszabály, ennek hiányában ugyanis az önálló zálogjog megszerzésével kapcsolatos üzleti kockázat azonos lenne a járulékos zálogjogot biztosító követelés megszerzésének kockázatával (mindkét esetben a megszerzőt terhelnék az alapjogviszony esetleges jogi hibájának következményei), és az önálló zálogjog nem lenne alkalmas arra, hogy a járulékos zálogjoggal biztosított követelések forgalmához képest előrelépést jelentsen. Az önálló zálogjog megszerzőjét ilyen módon megillető -kétségtől szűz- jogi védelemnek indokolt korlátja, hogy amennyiben az önálló zálogjog megszerzője egyébként tud az alapul fekvő jogviszony jogi hibájáról, azonban ennek ellenére, a rPtk. 269.§ (3) bekezdése szerinti

³ „A jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló törvényjavaslat a magyar tőkepiac további fejlődésének lehetőségét kívánja megeremteni a hosszú lejáratú hitelek illetve a hosszú lejáratú értékpapír - a jelzáloglevél - jogi kereteinek megalkotásával. A következő években várhatóan dinamikusan növekszik az intézményi befektetők tőkeerejének fokozódásával egyidejűleg keresletük az alacsony kockázatú, hosszú lejáratú értékpapírok, így a jelzáloglevelek iránt is. A jelzáloglevelekbe történő befektetések pedig megeremtik a kihelyezhető jelzálog hitelek forrását. Jelzálog-hitelintézet szakosított hitelintézetként alapítható. Működését alapvetően a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról, valamint az értékpapírok forgalomba hozataláról, a befektetési szolgáltatásokról és az értékpapír-tőzsdéről szóló törvények határozzák meg, melyek előírásait az e törvényjavaslatban megfogalmazott eltérésekkel kell alkalmazni.” (Jht. általános indoklás)

kifogáskorlátozás jogintézményében bízva kívánja megszerezni az önálló zálogjogot, úgy ezen, visszaélésszerűnek minősülő joggyakorlása ne hozza meg a kívánt eredményt.

40. Ezzel szemben annak vizsgálata, hogy az önálló zálogjog biztosítéki célt szolgál, teljesen eltérő eredményre vezet az önálló zálogjog megszerzőjének szempontjából. Egyfelől az önálló zálogjog a rPtk. XXIII. fejezetében (Szerződést biztosító mellékkötelezettségek) közt található, másfelől pedig a gyakorlatban is az volt a jellemző, hogy az önálló zálogjog nem annak teljesen absztrakt formájában, alapjogviszony nélkül jött létre, hanem meglévő vagy később létrehozandó jogviszony biztosítására szolgált. Az önálló zálogjog bármely megszerzőjének legalábbis annak elvi lehetőségével számolnia kellett, hogy az önálló zálogjog biztosítéki célú. A PJE értelmezése szerint ugyanakkor ez a „gyanú” önmagában megnyitja azt a kötelezettséget, hogy az önálló zálogjog megszerzője feltárja az alapul fekvő jogviszonyt annak részleteiben is, és csak ezt követően, annak teljes ismeretében döntsön az ügylet létrehozásáról.⁴ Ez a logika viszont a következő, Alaptörvénnyel összeegyeztethetetlen eredményekre vezet:
41. A rPtk. 269.§ (3) bekezdése szerinti főszabály alkalmazása ebben az értelmezésben gyakorlatilag kizárt, ugyanis minden szerzőtől elvárt, hogy megismerje az önálló zálogjog biztosítéki jellegét, abból következően pedig az is elvárt, hogy az alapul fekvő jogviszonyt megismerje. Az Alaptörvény B) cikk (2) bekezdése és C) cikk (1) bekezdése, valamint az ezekből következő 25. cikk (1) bekezdése és az Alaptörvény 28. cikke kizárják azt, hogy a bíróság olyan módon értelmezzen egy jogszabályt, amely annak gyakorlati érvényesülését megszünteti. Ez ugyanis egyenértékű azzal, mintha az adott jogszabály hatályon kívül helyezésre került volna (még hozzá annak meghozatalára visszamenőleges hatállyal), ami egyfelől jogalkotói hatáskör, másfelől pedig a visszamenőleges alkalmazás miatt önmagában is alaptörvényellenes.
42. Az önálló zálogjog biztosítéki célja önmagában is relatív, az nem feltétlenül az önálló zálogjogot alapító ügyletben mutatkozik meg, hanem attól függetlenül, a biztosítandó jogviszony keretében. Nincs ugyanis akadálya annak, hogy az önálló zálogjog tisztán absztrakt értékjogként kerüljön megalapításra, majd a felek azt utóbb egy később megkötött ügylet biztosítékául rendeljék, ugyanígy előfordulhat, hogy az eredetileg biztosítéki célból, egy alapul fekvő ügylettel megkötött önálló zálogjog esetében az alapügylet megszűnik, a felek azonban úgy rendelkeznek, hogy az önálló zálogjog -immár absztrakt formában- maradjon fenn. Az önálló zálogjog biztosítéki célja az önálló zálogjogtól független –adott esetben időnként változó- olyan minőség, amelyről az önálló zálogjog későbbi megszerzője adott esetben csak az alapul fekvő jogviszony(ok) vizsgálata alapján szerezhet tudomást, a PJE ezzel szemben épp az (aktuálisan fennálló) alapjogviszony ismeretét feltételezi az önálló zálogjog megszerzőjéről - ezzel nyilvánvalóan ellentétes történeti tényállás esetén is- ha utóbb bírósági eljárásban, teljes körű bizonyítás alapján a biztosított jogviszony szerzőskori fennállása megállapítható.

⁴ Ebben az értelemben került alkalmazásra a PJE a Felülvizsgálati Ítéletben is: „Tekintettel arra, hogy a zálogszerződés 11. pontja a zálogkötelezettet megillető felmondási jog kapcsán maga is egyértelműen utal a kölcsönkövetelés maradéktalan visszafizetésére (amint azt a jogerős ítélet a [36] pontjában is rögzítette), és a felperes a zálogszerződés megismeréséről kifejezetten elismerte, valamint figyelemmel a refinanszírozási jogviszonyra is, a felperes alappal nem hivatkozhatott arra, hogy nem volt tudomása az önálló zálogjog megszerzésekor arról, hogy azt biztosítéki célból alapították.” Felülvizsgálati ítélet [38] pont

43. Ezen túlmenően felmerül az önálló zálogjogok forgalmának tényleges gyakorlata, amelyre maga a PJE is utal („Az ezzel ellentétes álláspont elfogadása az rPtk. 269. § (3) bekezdését lényegében kiüresítené, hiszen a tipikus gyakorlat szerint az önálló zálogjog megszerzője (az önálló zálogjoggal biztosított kölcsön refinanszírozója) az önálló zálogjogot a kölcsön nyújtása és az önálló zálogjog alapítása után azonnal megszerzi, a kölcsönkövetelés engedményezésére azonban csak később vagy egyáltalán nem kerül sor.”). Az idézett szöveg ehelyütt releváns tartalma, hogy az alapul fekvő jogviszonyból fakadó követelés engedményezésére jellemzően később, vagy egyáltalán nem (pl. a Jht. szerinti ügyletek esetében csak kivételesen) kerül sor, ezzel szemben az önálló zálogjog alapítására a hitelezési gyakorlatban túlnyomórészt a biztosított kölcsönszerződés aláírásával egyidejűleg történik, annak átruházására pedig ugyancsak egyidejűleg, vagy nagyon rövid határidővel). A kölcsönkövetelés engedményezésére csak annak folyósítását követően (akár több hónappal később) kerülhetett sor, ugyanis ez a követelés nem rendelkezik értékkel a folyósítás megtörténte előtt. A gyakorlat szerint az önálló zálogjog átruházására vonatkozó kérelem ingatlan-nyilvántartási hatósághoz történő érkeztetése a refinanszírozási összeg folyósítási feltételét képezte. Ha az alapul fekvő kölcsön folyósítására bármely okból nem kerül sor, akkor értelemszerűen annak refinanszírozására vonatkozó igény sem állt fenn, ilyen esetben a refinanszírozási szerződés rendelkezett az önálló zálogjog visszaszámzartatásáról annak eredeti jogosultja javára.
44. A fentiek előre bocsátásával az a PJE alapvető jogértelmezési hibája, hogy a mindenkor hatályos, banktitokra vonatkozó rendelkezésekkel ellentétes elvárást támaszt. Mind a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII 1996. évi törvény („rHpt.”), mind pedig a jelenleg hatályos, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló CCXXXVII. törvény („Hpt.”) banktitoknak minősíti az ügyfél és a pénzügyi szolgáltató közti szerződés tartalmát. Ezen titoktartási kötelezettség alól kivételként kerül megállapításra a mind a rHpt. (51.§ (1) bekezdés c) pont) mind pedig a Hpt. (161.§ (1) bekezdés c) pont) esetében a követelés engedményezése („Banktitok csak akkor adható ki harmadik személynek, ha ... a pénzügyi intézmény érdeke ezt az ügyféllel szemben fennálló követelése eladásához vagy követelése érvényesítéséhez szükségessé teszi.”), amely esetben a pénzügyi intézmény az engedményes (leendő engedményes) felé jogosult feltárni a banktitkot képző kölcsönszerződést.
45. A PJE által is felismert gyakorlatban az önálló zálogjog átruházására úgy kerül sor, hogy az alapul fekvő jogviszonyból fakadó követelés engedményezésre még nem (vagy egyáltalán nem). Az önálló zálogjog megszerzője a PJE alapján abba a helyzetbe kerül, hogy a PJE szerint köteles az alapul fekvő jogviszonyt már az önálló zálogjog megszerzésekor megismerni, arra ugyanakkor a banktitokra vonatkozó szabályok alapján -vonatkozó kivétel hiányában- nem jogosult. Arra az időpontra nézve, amikor az önálló zálogjog megszerzőjének nincs is szándéka arra, hogy a kölcsönszerződésből eredő követelést megszerezze, nincs olyan értelmezése a rHpt. vagy a Hpt. rendelkezéseinek, amely alapján a kölcsönszerződést is jogosult lenne megismerni. Az önálló zálogjog megszerzője -tekintettel arra, hogy abban az időpontban kizárólag az önálló zálogjog megszerzésére nézve áll fenn a feleknek ügyleti szándéka- kizárólag az önálló zálogjogot alapító szerződést ismerheti meg. Kiemelendő, hogy a hitelezési gyakorlatban sűrűn előfordul, hogy a kölcsönszerződés adója, és az önálló zálogjog kötelezettje eltérő személyek. Ilyen esetben még nyilvánvalóbb, hogy ha egy refinanszírozó kizárólag az önálló zálogjogot kívánja megszerezni, a kölcsönkövetelést pedig nem (vagy csak későbbi, bizonytalan időpontban, további feltételek függvényében), akkor az önálló zálogjog megszerzésekor pusztán

ezen az alapon más személy (kölcsonadós) banktitkát nem ismerheti meg, azt az átruházó nem tárhatja fel. A banktitok arra jogosultalan személy felé való (előnyszerzési célzattal, vagy másnak vagyoni hátrányt okozó módon) történő feltárását a büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 413.§-a két évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni.

46. Az Alaptörvény 28. cikkéből következően nem lehet úgy értelmezni egy jogszabályt, hogy olyan magatartás tanúsítására vonatkozó kötelezettséget állapít meg, amely magatartást más jogszabály egyidejűleg tilt.

Jogalkotói szándék szerinti értelmezés

47. A jogalkotó (feltehető) szándékának vizsgálatán alapuló értelmezés esetében indítványozó álláspontja szerint az alábbiaknak van jelentősége:
48. Az önálló zálogjog intézményét kodifikáló, a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyve egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló 1996. évi XXVI. törvény eredeti szövegében a rPtk. 269.§ (4) bekezdése úgy került megfogalmazásra, hogy „Az önálló zálogjog átszállása esetén a zálogjog megszerzőjével szemben a zálogkötelezett a zálogjog alapjául szolgáló követelésből származó kifogásait csak akkor érvényesítheti, ha a zálogjog megszerzője rosszhiszemű volt, vagy reá nézve a szerzésből ingyenes előny származott”. A jogszabály indokolása szerint: *A javaslat a (4) bekezdésben azt kívánja megakadályozni, hogy önálló zálogjog alapításával a bírósági úton egyébként nem érvényesíthető követelések érvényesíthetővé váljanak. Mivel azonban e jogintézmény lényegi vonása, hogy a zálogjog a követeléstől függetlenül mozoghat, a zálogjog nem járulékos jellegének áttörésére csupán szűk körben nyílik lehetőség: e zálogjog megszerzőjével szemben a zálogkötelezett kizárólag akkor léphet fel, a zálogjog alapjául szolgáló követelésből eredő kifogásaira csak akkor hivatkozhat, ha az rosszhiszeműen járt el, illetve a szerzés ingyenesen történt.*
49. A rPtk. 269.§ (3) bekezdése jelenlegi formáját a zálogjoggal kapcsolatos törvényi szabályozás módosításáról szóló 2000. évi CXXXVII. törvény iktatta be. A jogszabály indokolása szerint *„Az önálló zálogjog szabályozása körében a rPtk. 269. §-ának a Javaslat szerint módosított (3) bekezdése a tézisben foglaltakkal összhangban kifejezetten is kimondja, hogy az önálló zálogjog átruházható, ezáltal a vonatkozó szabályozás kétségtelenül egyértelműbbé válhat, akárcsak e bekezdésnek az a része, amely a kifogások érvényesíthetősége körében teszi a jelenleginél nemcsak szabatosabbá, de - a pozitív módon történő megfogalmazás eredményeként - érthetőbbé is a rendelkezés (és ebből következően az egész intézmény) lényegét.”*
50. Ezt támasztja alá az önálló zálogjog jogirodalmából a 2016-ban a HVG-ORAC kiadónál Bodzasi Balázs szerkesztésében megjelent „Hitelbiztosítékok” c. mű vonatkozó része: *„A zálogjog megszerzője akkor minősülhetett jóhiszeműnek, ha nem ismerte az alapul fekvő jogviszonyt és annak fogyasztékosságait.”*
51. Megállapítható tehát, hogy a jogalkotó továbbra is a rosszhiszemű joggyakorlás nevesített korlátjaként tekintett a rPtk. 269.§ (3) bekezdésére, mindössze arról van szó, hogy egzaktabb módon rögzíti a jogszabály, hogy mi minősül az önálló zálogjog megszerzője oldaláról rosszhiszemű joggyakorlásnak. Ez pedig nem más, mint hogy ha az önálló zálogjog megszerzője akkor is a kifogáskorlátozás jogintézményére kíván hivatkozni, hogy ha annak

- megszerzésekor tudomással bírt a kifogást megalapozó jogi helyzetről. Indítványozó fenti 39. pontban is előadott álláspontja szerint észszerű és a zálogkötelezett szempontjából méltányos, hogy ha az alapul fekvő jogviszony valamilyen jogi hibában szenved, és az önálló zálogjog megszerzője ezen ismeret birtokában, azt mérlegelve dönt az önálló zálogjog megszerzéséről, akkor ezt a zálogjogosultat ne illesse meg a kifogáskorlátozás általában érvényesülő védelme.
52. Ennek az álláspontnak az elfogadása esetén az alapul fekvő jogviszony ismerete nem azt jelenti, hogy az önálló zálogjog megszerzője annak van tudatában, hogy létezik alapul fekvő jogviszony (tehát az önálló zálogjog biztosítéki célú), hanem ismeri ennek a jogviszonynak a teljes tartalmát, és így felismerheti azt a jogi hibát, amely alapján a zálogkötelezettet kifogás illeti meg. Ebben az esetben minősül ugyanis rosszhiszemű eljárásnak, ha mindennek ellenére a kifogáskorlátozás jogintézményével kívánna védekezni.
53. Az önálló zálogjog jellegadó sajátosságai közé tartozik, hogy önállóan, az alapul fekvő jogviszonyra tekintet nélkül átruházható. Ebből okszerűen következik, hogy az önálló zálogjog megszerzője jogszerűen dönthet úgy, hogy kizárólag az önálló zálogjogot szerzi meg, és az alapul fekvő jogviszonyból fakadó követelést nem. A rPtk. 269.§ (3) bekezdésének alkalmazása eleve csak biztosítéki célú önálló zálogjogok esetében merülhet föl (ahol létezik alapul fekvő jogviszony), ehhez képest a biztosítéki cél ismerete, mint zsinórmérték alkalmazása arra vezetne, hogy biztosítéki célú önálló zálogjog esetében egyáltalán nem érvényesül kifogáskorlátozás, ami a jogszabály szövegével nyilvánvalóan ellentétes (a biztosítéki cél ugyanis a fentiek szerint önmagából az önálló zálogjogot alapító szerződésből kitűnik). Ha a jogalkotó szerint az alapul fekvő jogviszony megismerése mindenképpen elvárt az önálló zálogjog megszerzőjétől, akkor a rPtk. 269.§ (3) bekezdése szerinti kivételszabályt nem kodifikálta volna, hanem a zálogkötelezettek minden esetben felhozhatnák az alapul fekvő jogviszonyból fakadó kifogásaikat.
54. A jogalkotói szándéka a 39. pontban írtak tükrében az önálló zálogjog kodifikálása kapcsán abban állt, hogy legyen olyan dologi biztosíték, amely a követeléshez képest nem járulékos, és önállóan forgalomképes. Az önálló zálogjog -és az azon alapul jelzáloglevél- így olyan refinanszírozó által is megszerezhetővé válik, amelyik a biztosított ügylettel kapcsolatosan nem kíván semmilyen jogosultságot szerezni, ennek megfelelően az abból fakadó esetleges jogi kockázatokat sem kívánja feltárni vagy viselni.
55. Ahhoz, hogy az önálló zálogjog a fenti funkciót betöltse, az alapul fekvő jogviszonyból eredő kifogások felhozatalát korlátozni kell az önálló zálogjog további megszerzőjével szemben, ez a megfontolás vezetett a rPtk. 269.§ (3) bekezdésének törvénybe iktatásához.
56. A PJE ezen jogtörténeti előzmények és gazdasági indokoltság teljes figyelmen kívül hagyásával a felróhatóság irányából közelítette meg a kifogáskorlátozás intézményét. *Expressis verbis* nem került kimondásra, de az egész PJE megközelítésének az a lényege, hogy az önálló zálogjog további megszerzőjétől alapvetően elvárt, hogy az alapul fekvő jogviszonyt feltárja, annak tartalmát megismerje, ezen kötelezettség elmulasztása pedig a rPtk. 4.§ (4) bekezdése alapján a kifogáskorlátozásból fakadó előnyök elvesztésére vezet. A kifogáskorlátozásra ugyanis ilyen értelmezés mellett csak olyan további jogszerző hivatkozhat, aki nem tudott, és akinek nem is kellett tudnia arról, hogy alapul fekvő jogviszony létezik, ez a személyi kör viszont a gyakorlatban a 40. pontban foglaltak alapján üres halmazt képez.

57. Indítványozó álláspontja szerint a PJE ilyen értelmezése lerontja a fentiekben ismertetett jogalkotói szándékot, ekként nem fér össze az Alaptörvény 28. cikkének jogértelmezésre vonatkozó szabályaival.
58. Azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a rPtk. 269.§ szabályozási logikája szerint az önálló zálogjog további megszerzője felé fennálló kifogáskorlátozás a főszabály, és ahhoz képest, kivételes esetben kerülhet mégis sor a kifogások felhozatalára. A PJE értelmezése jelentős részben azon nyugszik, hogy az alapul fekvő jogviszony ismeretének nyelvtani értelmezése mellett annak bizonyítása a zálogkötelezett számára nehéz feladat („Az önálló zálogjog kötelezettjének tehát azt kellene bizonyítania, hogy a kölcsönt refinanszírozó hitelező a kölcsönszerződés feltételeit, konkrét rendelkezéseit már az önálló zálogjog megszerzésekor ismerte, annak ellenére, hogy a kölcsönkövetelés engedményezésére csak az önálló zálogjog megszerzését követően került sor. Ezt a bizonyítási kötelezettséget a zálogkötelezett kivételes esetektől eltekintve nem tudná teljesíteni, így a valóságban nem hivatkozhatna az rPtk. 269. § (3) bekezdése alapján az alapügylet alapján fennálló kifogásokra.”) Indítványozó álláspontja szerint súlyos logikai hiba, hogy a jogalkotó szándéka szerint kivételes esetként szabályozott eset értelmezését alapvetően megváltoztatja a PJE, pusztán abból az okból, hogy annak bizonyítására csak kivételes esetben kerülhetne sor. A jogalkotói szándékkal tökéletesen egybevág, hogy a kivételes eset csak kivételes esetben bizonyítható (éppen ettől minősül kivételnek), Indítványozó itt hivatkozik a 50. pontban idézett jogalkotói indokolásra, amely a kivételek alkalmazását „szűk körben” szándékozik lehetővé tenni. Ehhez képest a PJE értelmezése alapján a kivétel válik főszabállyá, hiszen a 40. és 56. pontban írtak szerint a PJE szerinti jogértelmezés alapján a kifogáskorlátozás gyakorlatilag egyetlen további jogszerzőt sem illethet meg, azaz a kifogáskorlátozás főszabályból alig alkalmazható kivétellé válna. Valójában a PJE felülmérlegelte a jogalkotói döntést abban a kérdésben, hogy milyen esetben kerülhet sor a kifogáskorlátozás áttörésére, tartalmilag jogalkotásra került sor a 41. pontban is hivatkozottak szerint.
59. A jogalkotó kinyilvánított szándékával ellentétes, a norma szerinti főszabályt éppen a kinyilvánított szándéokra tekintettel mellőzni rendelő PJE ebből az okból sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését és 25. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikkét.

Rendszertani értelmezés

60. Indítványozó a teljesség kedvéért utal arra, hogy álláspontja szerinti a rendszertani értelmezés -a 40. pontban hivatkozott szemponton túl- nem kínál értékelhető eredményt. Annyi leszögezhető, hogy a PJE szerinti jogértelmezés a rPtk. jogszabályi rendszeréből sem következik.

Összegzés

61. A fentiek alapján megállapítható, hogy a PJE sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, a 25. cikk (1) és (3) bekezdéseit, valamint 28. cikkét, ugyanis a Kúria az Alaptörvény által adott jogalkalmazói felhatalmazás keretei közül kilépett, és a jogszabály szövegével nyilvánvalóan ellentétes értelmezést írt elő kötelező erővel valamennyi bíróság számára. Ezen értelmezés megváltoztatja a normaszöveg főszabály-kivétel szerkezetét, sőt a főszabályt mellőzve kizárólag a kivételszabályt teszi alkalmazhatóvá. Alaptörvénybe ütközik a PJE abból az okból is, hogy olyan kötelezettséget ír elő az önálló zálogjog megszerzésére, amit a banktitokra vonatkozó jogi

szabályozás tilt. Az Indítványozóval szemben ilyen tartalommal alkalmazott PJE közvetlenül sérti Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát.

Tulajdonhoz való jog

62. Indítványozó önálló zálogjoga a 9. pontban előadottak alapján az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés első mondata alapján védelmet élvez. Az alkotmányos védelem nem abszolút, a közérdekre tekintettel, a szükségesség-arányosság teszt alapján korlátozható. A **64/1993. (XII. 22.) AB határozat** szerint: *„A törvénnyel érvényesített közérdek alkotmánybíróági vizsgálata ezért nem a törvényhozó választásának feltétlen szükségességére irányul, hanem – még ha formálisan nem is a közérdek fennállására irányul, hanem a szükségesség-arányosság ismérveit alkalmazza – arra kell szorítkoznia, indokolt-e a közérdekre hivatkozás, illetve, hogy a közérdekű megoldás nem sért-e önmagában is valamely más alkotmányos jogot [...]. A közérdek és a tulajdonkorlátozás arányossága vizsgálatánál viszont az Alkotmánybíróság általában is meghatározhatja azokat az ismérveket, amelyek a beavatkozás alkotmányosságát eldöntik. Ezzel ellensúlyozhatja azt a kényszerű veszteséget, amelyet a jogbiztonság közérdek szükségességének korlátozott felülvizsgálata miatt szenved.”* (Indokolás IV. 3. pont)
63. Az önálló zálogjog esetében az érvényesíthetőség korlátait a rPtk. 269.§ (3) bekezdése határozza meg. A PJE tartalmilag a fentiek (különösen 41. és 58. pont) szerint megváltoztatja a jogszabály tartalmát, a jogosult szempontjából hátrányosan. A tulajdonhoz való jog sérelme tehát abban áll, hogy az önálló zálogjogot (mint *in rem* jogot) a szükségesség-arányosság követelményének megfelelően korlátozó jogszabályt a PJE tartalmilag Indítványozó hátrányára megváltoztatta, és ebből következően Indítványozó nem tudta érvényesíteni azt a zálogkötelezettel szemben.
64. A tulajdonhoz való alkotmányos alapjog esetében az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés második mondata nem érvényesül, az első mondat azonban kizárja azt, hogy törvényen kívül más jogszabály (vagy akár jogegységi határozat) korlátozza. A szükségesség-arányosság vizsgálata jogegységi határozat esetében fel sem merülhet.

Közvetlen alapjogsérelem

65. Indítványozó a közvetlen alapjogsérelemet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés esetében abban látja megállapíthatónak, hogy a PJE-ben foglalt kötelező értelmezés miatt jogai és kötelezettségei nem a vonatkozó jogszabályok tartalma szerint, hanem attól lényegesen eltérően, és számára hátrányosabb módon kerültek megállapításra. Indítványozó kiemeli, hogy ehelyütt nem a jogszabályok és a konkrét jogvitát megalapozó tényállás egymással való összevetését, mint bírói jogalkalmazás folyamatát vagy eredményét kifogásolja. Indítványozó sérelme abban áll PJE ugyanis a rPtk. 269.§ (3) bekezdésének tartalmát absztrakt módon, a történeti tényállástól függetlenül, minden bírósági eljárásban kötelező erővel, ám a fentiek szerint alaptörvényellenesen, az alkotmányos értelmezési tartomány keretein kívül állapította meg,⁵ és ilyen tartalommal alkalmazta Indítványozóval szemben.
66. Ezen túlmenően Indítványozó hivatkozik arra, hogy a fentiek szerint alaptörvény-ellenes PJE alapján egy ingatlanra bejegyzett önálló zálogjogát érvényesíteni nem tudja. A Kúria az igényt a

⁵ „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki.” (3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14]).

PJE-re hivatkozással olyan zálogkötelezeti kifogás alapján utasította el, amelyet a rPtk. 269.§ (3) bekezdésének normaszövege alapján az nem lett volna jogosult felhozni, így a PJE a fenti indokokból alaptörvényellenesen korlátozta Indítványozó XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz fűződő jogát.

ÉRDEMI INDOKOLÁS – MÁSODLAGOS KÉRELEM

Tisztességes eljáráshoz való jog sérelme

67. Indítványozó ehelyütt is felhívja a 28. pontban hivatkozott alkotmánybíróági gyakorlatot kiegészítve a **7/2013 (III.1) AB határozat** következő részével: *„A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket. [Indokolás [34] pont].*
68. Indítványozó álláspontja szerint az alaptörvény-ellenes PJE-t alkalmazó eljárás nem lehet tisztességes, az abban meghozott Felülvizsgálati Ítélet szükségképpen, és pusztán ebből az okból sérti Indítványozónak az Alaptörvény XVIII. cikkében meghatározott alapjogát. Az eljáró bíróságnak ugyanis hivatalból észlelnie kell, ha az alkalmazandó PJE az Alaptörvénybe ütközik, és az Abtv. 25.§ (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság eljárását kell kezdeményeznie. A bíróság alaptörvény-ellenes jogegységi határozatot nem alkalmazhat.
69. Mindezen túlmenően Indítványozó arra is hivatkozik, hogy a Felülvizsgálati Ítélet indokolása a következőket tartalmazza:

„[43] A fent kifejtettek alapján a felperesnek az érvénytelen kölcsönszerződésből eredő alperessel szembeni igényét az önálló zálogjogi szerződés biztosítja, azonban annak a mértékét még bíróság nem állapította meg.

[44] Az alperesnek a kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozó, az rPtk. 269. § (3) bekezdése alapján előterjesztett kifogása ezért abból a szempontból megalapozott volt, hogy a felperes alperessel szembeni igénye – a fent kifejtett biztosítéki jellegre tekintettel – nem az önálló zálogjogi szerződésben meghatározott keret, és mivel annak pontos összege eddig még nem került megállapításra, ezért helytálló a keresetet elutasító jogerős ítélet. Nem eredményezi ez a zálogszerződés érvénytelenségét, csak annak érvényesítését korlátozza az alperes érvénytelen kölcsönszerződéssel kapcsolatos tartozására.

[45] A felperes nincs elzárva attól, hogy az érvénytelen kölcsönszerződésből eredő, jövőben megállapítandó követelését az alperes nem teljesítése esetén az önálló zálogjogi szerződésre hivatkozással érvényesítse. Az alperes a jelen kifogása keretében az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását sem kérhette.”

70. Az indokolás lényege szerint tehát Indítványozó önálló zálogjoga fennáll, azonban az csak az alapjogviszonyból fakadó tartozás összegének erejéig érvényesíthető. Ezt az összeget a perben nem került vizsgálatra az eljáró bíróságok egymástól és a Kúriától is élesen eltérő álláspontja miatt. Mindezt a Kúria Indítványozó hátrányára értékelte, és a keresetet elutasította, annak ellenére, hogy a jogosultság fennállását a fentiek szerint megállapította. Az indokolásban arra történik utalás, hogy Indítványozó nincs elzárva attól, hogy a követelést külön perben érvényesítse.
71. Indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jog, így különösen a jogvita ésszerű időn belül való befejezéséhez való jog érvényesülését lehetetlenné teszi, ha a bíróság a részben tisztázott tényállás további tisztázása, így a Pp. 4.§ szerinti kötelezettségének teljesítése helyett hiányos ténybeli alapon bírálja el az ügyet, és egy újabb, külön indítandó perben bírálja el a kereseti kérelem összecszerúségét. Nincs ésszerű indoka annak, hogy a jogsértő másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása helyett Indítványozó új pert kényszerül indítani, amelyben pontosan ugyanazon előadásokat teheti meg, amelyeket egy megismételt eljárásban megtehetne.
72. Indítványozó itt utal arra, hogy az eljáró bíróságok nem tájékoztatták Indítványozót arról, hogy a perben neki kell bizonyítani az alapul fekvő jogviszonyból fakadó követelésnek az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye mellett megállapítható összegét, a Pp. 237.§ szerinti anyagi pervezetés erre a kérdésre nem terjedt ki, értelemszerűen azért, mert mind az első, mind a másodfokú bíróság -eltérő indokok mellett- a Kúriától eltérő állásponton volt ebben a kérdésben.
73. A Kúria mindemellett figyelmen kívül hagyta azt is, hogy Indítványozó érvényesített joga az önálló zálogjogból való kielégítés türéseire vonatkozik. Az érvényesített jog a Kúria által hivatkozott újabb perben teljesen azonos lenne. Az érvényesített jog korlátozza az alperes által felhozott, az alapul fekvő jogviszonyból fakadó anyagi jogi kifogás volt, amely azonban nem változtatja meg a perbe vitt jogot, hanem csak annak adott eljárásban való érvényesíthetőségét akadályozza. Az adott esetben alperes arra lehetett volna jogosult, hogy Indítványozó kielégítési joga az alapul fekvő jogviszony alapján érvényesen fennálló tartozás összegére korlátozódjon. Az érvénytelenségi kifogás eredményessége nem vezet arra, hogy Indítványozó eltérő -az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására irányuló- jogalapon kell keresetet előterjesztenie, mivel az érvénytelenség nem érinti az érvényesített önálló zálogjogot (Felülvizsgálati Ítélet [42] pont). Az érvényesített jog tehát egy újabb perben azonos lenne.
74. Az érvényesített jog azonossága mellett a tényállás és a felek azonossága nyilvánvaló. Ilyen körülmények közt a Felülvizsgálati ítélet indokolása nyilvánvalóan sérti a Pp. 360.§-át, az abban hivatkozott újabb per megindítását épp a Felülvizsgálati Ítélet jogereje zárja ki.
75. Az Alkotmánybíróság több határozatában vizsgálat a jogerő intézményét, és annak alapjogi vonatkozásait. A **30/2014. (IX. 30.) AB határozat** szerint „[81] Az Alkotmánybíróság szintén a bírósághoz fordulás alapjoga részének tekinti a jogerős ítéletek hatékonyságát, a jogerő tiszteletben tartásának követelményét, mely ugyanakkor a jogállamiság elvétől elvonatkoztatottan nem értelmezhető.” A **3133/2017. (VI. 8.) AB határozat** szerint „[29] A jogerő intézménye – alapvetően a jogállamiság követelményéből eredeztethetően – annak biztosítékát szolgálja, hogy valamely jogalkalmazó szerv döntése véglegessé váljon, vagyis

a benne foglalt rendelkezések végrehajthatók legyenek, az ne legyen megtámadható rendes jogorvoslattal és a benne eldöntött tény- és jogkérdések ne – avagy csak szigorú kivételek alapján – válhassanak újabb vita tárgyává. Az a közérdek nyilvánul meg benne, hogy a jogviszonyok idővel lezártnak minősüljenek, és azok védve legyenek mindennemű beavatkozástól. Erre egyrészt azért van szükség, hogy a jogvitában érintett személyek viszonyai ne maradjanak függő helyzetben, másrészt pedig azért, hogy az eldöntött kérdés utólag ne legyen módosítható.”

76. Indítványozó álláspontja szerint a Pp. 360.§ alapjogi relevanciával bíró tartalmával, és Alkotmánybíróság jogerőre vonatkozó gyakorlatából tükröződő szemlélettel összeegyeztethetetlen a Felülvizsgálati Ítélet, amely a kereset jogalapjának fennállását állapította meg, azonban azt az összecszerűség megállapításának elveivel kapcsolatos, az eljárás alsóbb bíróságoktól eltérő álláspontja alapján, az összecszerűség bizonyítatlansága miatt érdemben utasította el, egyben „terelte” új peres eljárásra az összecszerűség bizonyításának kérdését ahelyett, hogy az eljárási jogszabály keretei között rendelkezett volna az eljárás megismétléséről, és az összecszerűség bizonyításáról.
77. Indítványozó álláspontja szerint nem hozható jogerős ítélet addig, amíg a bíróság az annak meghozatalához általa relevánsnak tekintett tényeket meg nem vizsgálta, vagy legalább azok előadására nem hívta fel a peres felet.

Tulajdonhoz való jog sérelme

78. Indítványozó ehelyütt is hivatkozik az 62. pontban idézett gyakorlatra.
79. Az elsődleges kérelemben kifejtettek szerint alaptörvény-ellenes PJE-re alapított Felülvizsgálati Ítélet megfosztotta Indítványozót az őt megillető önálló zálogjogból fakadó kielégítési igény érvényesítésétől.

EGYÉB NYILATKOZATOK

80. Indítványozó a felhívott, de az Alaptörvény hatálybalépése előtt keletkezett AB határozatok körében az Alaptörvény „Záró és vegyes rendelkezések” 5. pontjára tekintettel hivatkozik a **13/2013. (VI. 17.) AB határozat**⁶ indokolására.

⁶ „[29] Az Alkotmánybíróság bár a döntéseiben felhasználta a korábbi határozataiban tett okfejtéseket és megállapításokat, a döntéseinek jogalapja mindig a hatályos alkotmány adott rendelkezése volt.

[30] Az Alaptörvény hatálybalépését követően az Alkotmánybíróság a korábbi alkotmányon alapuló határozatai tekintetében kimondta, hogy az újabb ügyekben felhasználhatja az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érveket, ha „az Alaptörvény konkrét - az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú - rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges.” {22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40]}. A korábbi Alkotmányon alapuló határozatokban kifejtett elvi jellegű megállapítások felhasználása tehát megkívánta az előző Alkotmány és az Alaptörvény megfelelő szabályainak tartalmi összevetését és mérlegelését az Alaptörvény értelmezési szabályaira is tekintettel.

[31] Az Alaptörvény negyedik módosítása következtében - a Záró és vegyes rendelkezések 5. pontja alapján - azonban az Alkotmánybíróságnak ezen összevetés eredményeképpen az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott határozataiban foglalt érvek felhasználását kellő részletességgel indokolni kell. A korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek figyelmen kívül hagyása ugyanakkor az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén is lehetségessé vált, a szabályozás változása a felvetett alkotmányjogi probléma újraértékelését hordozhatja.”

81. Indítványozó bejelenti, hogy a T. Alkotmánybíróság előtt **IV/3765/2021** számon folyó eljárás a jelen beadvány tárgyával jelentős részben azonos tartalmú (ide nem értve a jelen beadvány 69-77 pontjaiban foglaltakat), így helye lehet az ügyek egyesítésének az Alkotmánybíróság 1001/2013. (II. 27.) AB Tű. határozat 34.§ alapján.
82. Indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.
83. Indítványozó jogszabályi lehetőség hiányában nem kérte a Felülvizsgálati Ítélet végrehajtásának felfüggesztését.
84. Indítványozó csatolja jogi képviselőjének a jelen eljárásra vonatkozó meghatalmazását.
85. Indítványozó a jelen indítványt az Abtv. 53.§ (2) bekezdése alapján a Fővárosi Törvényszéknél terjeszti elő az Alkotmánybíróság 1001/2013. (II. 27.) AB Tű. határozat 71.§ (4a) bekezdése alapján elektronikus úton.

Budapest, 2022. április 14.

Tisztelettel:

Indítványozó

képviseli:

dr. Pulay Gábor
ügyvéd

